

Z problematyki podwójnego dokumentowania złóż kopalin

Hubert Schwarz^{1,2}

On the issue of double documentation of mineral deposits. Prz. Geol., 73: 930–931; doi: 10.7306/2025.100

A b s t r a c t. The purpose of this publication is to introduce the subject of double documentation of mineral deposits, i.e. a situation in which the same resources have been recognized as resources of two or more deposits simultaneously. Such situations often occur in the case of changes in property ownership, when the new owner re-documents the deposit covered by land ownership in a situation where he or she did not have the right to use the geological information of the previously documented deposit. In addition, duplication of resources may also occur in the case of improperly conducted division of a deposit in a situation where geological documentation is prepared for the separated part of the resources, but no accounting is made for the resources (in the form of an addendum to the documentation) remaining in the deposit from which the separation took place.

Keywords: prospecting for or exploration of mineral deposits, documentation of deposits, division of mineral deposit, geological documentation of mineral deposits

Przez pojęcie podwójnego dokumentowania złóż kopalin rozumiem sytuację, w której te same zasoby zostały uznane za zasoby dwóch lub więcej złóż równocześnie. Dochodzi do tego nierzadko w przypadku zbycia nieruchomości, kiedy to nowy właściciel ponownie dokumentuje złożo objęte własnością gruntową w sytuacji, gdy nie posiadał prawa do korzystania z informacji geologicznej dotyczącej poprzednio udokumentowanego złoża. Ponadto dublowanie zasobów może zachodzić także przy nieprawidłowo prowadzonym podziale złoża, w sytuacji gdy dla wydzielanej części zasobów jest sporządzana dokumentacja geologiczna, lecz nie sporządza się rozliczenia zasobów (w formie dodatku do dokumentacji) pozostałych w złożu, z którego nastąpiło wydzielenie.

POJĘCIE ZŁOŻA KOPALINY

Od lat zarówno na gruncie poprzednio obowiązującej ustawy (Ustawa, 1994), jak i obecnego *Prawa geologicznego i górniczego* (p.g.g., Ustawa, 2011) doktryna krytykuje legalną definicję pojęcia *złoża kopaliny* (Lipiński, Mikosz, 2003, komentarz do art. 6), choć trzeba przyznać, że ustawy te jedynie powielają (nieznacznie modyfikując) znaczenia, jakim pojęciu *kopaliny* oraz *złoża* nadało *Prawo geologiczne* (Ustawa, 1960). Dodany z dniem 27.04.1991 r. art. 1a uznał za kopalinę *nagromadzenie naturalnych minerałów stałych, ciekłych i gazowych, występujących w złożach*, zaś za złożo – *takie naturalne nagromadzenie kopaliny, którego górnictwo wybieranie może przynosić korzyść gospodarczą lub społeczną*. Stąd już blisko do definicji złoża kopaliny, jaką przyniósł – nieco ponad 3 lata później – art. 6 pkt 1 nowej wówczas ustawy – *Prawo geologiczne i górnictwo*, która za złożo kopaliny uznawała *takie naturalne nagromadzenie minerałów i skał oraz innych substancji stałych, gazowych i ciekłych, których wydobywanie może przynieść korzyść gospodarczą*. Ostatnią wersję tej definicji ustawodawca zaserwował w art. 6 ust. 1 pkt 19 *Prawa geologicznego i górniczego* z 2011 r. Złożem kopaliny – wg tego przepisu – jest naturalne nagromadzenie minerałów,

skał oraz innych substancji, których wydobywanie może przynieść korzyść gospodarczą. Zauważalną różnicą (poza redakcją przepisu oraz usunięciem błędu logicznego w poprzedniej regulacji) jest pominięcie korzyści społecznej jako determinantu uznania nagromadzenia substancji za złożo kopaliny. Zmiana ta koreluje z ograniczeniem – choć niewysłowionym wprost – kręgu podmiotów uprawnionych do aplikowania o udzielenie koncesji do przedsiębiorców w rozumieniu przepisów regulujących działalność gospodarczą (z pominięciem np. gmin).

Choć nadal nie wiadomo, czego wydobywanie może przynieść korzyść gospodarczą, to jednak jedno jest pewne – przynajmniej na razie – że tylko naturalne nagromadzenie substancji może być uznane za złożo kopaliny. Złożo ma zatem postać fizyczną i mierzalną (zasoby) (Schwarz, 2013, komentarz do art. 6).

PODZIAŁ ZŁOŻA BEZ ROZLICZENIA ZASOBÓW

Nieprawidłowości pierwszego rodzaju mogą zachodzić w trakcie podziału złoża. Zgodnie z art. 89 ust. 5 p.g.g. (Ustawa, 2011) odbywa się to przez sporządzenie (i zatwierdzenie):

- a) nowej dokumentacji dla części złoża, która ma być zagospodarowana,
- b) dodatku do „starej” dokumentacji, rozliczającego zasoby starego złoża w związku z wydzieleniem części zasobów.

Pominę wcale nie błahe kwestie związane ze wskazaniem podmiotu uprawnionego do opracowania dodatku oraz dokumentacji, zagadnienia prawa do korzystania z informacji geologicznej czy wreszcie sposobu postępowania, w sytuacji gdy obie części złoża planowane są do zagospodarowania. Istotą problemu jest dokonywanie podziału w dwóch niezależnych postępowaniach obejmujących: 1) zatwierdzenie dodatku oraz 2) zatwierdzenie dokumentacji. Skutkuje to często przedkładaniem do zatwierdzenia jedynie nowej dokumentacji, bez rozliczenia zasobów ze starej

¹ Kancelaria Prawnicza Amadeus, ul. Stanisławowska 47, 54-611 Wrocław; h.schwarz@amadeus.biz.pl;
ORCID ID – 0009-0007-7853-9566

² Wydział Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii, Politechnika Wrocławska, Wybrzeże Stanisława Wyspiańskiego 27, 50-370 Wrocław.

dokumentacji. Byłoby inaczej, gdyby przepisy przewidywały konieczność jednoczesnego zatwierdzenia obu dokumentów – w myśl zasady: nie ma podziału złoża bez rozliczenia zasobów. Mankamentem obecnego stanu prawnego jest przyzwoleń, by wydzielane zasoby były liczone podwójnie (tj. w ramach zasobów nowej i starej dokumentacji), a to powoduje szereg problemów, z ułudą bogactwa zasobów wykazywanych w krajowym bilansie (w rzeczywistości możemy mieć znacznie mniej zasobów). Problem ten może być rozwiązany jedynie na szczeblu legislacyjnym (jak się wydaje), gdyż organy administracji geologicznej, którym przedstawiane są do zatwierdzenia jedynie nowe dokumentacje (bez dodatków rozliczających zasoby starej dokumentacji), nie dysponują instrumentem prawnym przeciwdziałania opisaną nieprawidłowości.

PODWÓJNE DOKUMENTOWANIE ZŁOŻA

Częstą praktyką stosowaną w przypadku złóż kopalin objętych własnością nieruchomości jest podwójne dokumentowanie złoża, o którym wspomniałem we wstępie. Nabywca nieruchomości z już udokumentowanym złożem zamiast wykupić od Skarbu Państwa stosowne uprawnienie, to decyduje się ponownie udokumentować złoże (nie zawsze w tożsamy granicach), licząc, że w ten sposób nabywa prawo do korzystania z nowo pozyskanej informacji geologicznej.

W mojej ocenie nie jest możliwym ponowne udokumentowanie już udokumentowanego złoża. Są to wciąż te same zasoby, ta sama kopalina – i choć nie wynika to wprost z przepisów, to te same zasoby nie mogą stanowić dwóch różnych złóż tego samego rodzaju. Taki zakaz podwójnego dokumentowania można wyinterpretować z przepisów, bez potrzeby ich zmiany, gdyż narusza ono pośrednio prawo pierwszeństwa do ustanowienia prawa użytkowania

górniczego, jakie może przysługiwać finansującemu poprzednią dokumentację (w przypadku złóż objętych własnością górnictwem, zob. art. 15 p.g.g.). Co więcej, w wielu przypadkach do opracowania nowej dokumentacji koniecznym będzie posłużenie się informacjami zawartymi w „starej” dokumentacji, a to może naruszać zarówno prawo do informacji geologicznej (obecnie art. 99 ust. 1 p.g.g.), jak i prawo do wyłącznego korzystania z informacji geologicznej nabyte przez finansującego poprzednią dokumentację (art. 99 ust. 3 p.g.g.). Gdyby uznać, że podwójne dokumentowanie złóż jest możliwe, nie sposób byłoby udzielić odpowiedzi na pytanie o to, komu przysługują prawa:

- pierwszeństwa do ustanowienia użytkowania górniczego dla tej samej przestrzeni, w której złoże występuje,
- wyłączności na korzystanie z informacji geologicznej obejmującej „wspólne” zasoby obu złóż.

Dokumentowanie tych samych zasobów jako dwóch złóż może stanowić ominięcie ww. przepisów p.g.g, jest zatem niezgodne z przepisami prawa i jako takie stanowi podstawę do odmowy zatwierdzenia kolejnej dokumentacji na podstawie art. 93 ust. 3 p.g.g.

LITERATURA

- LIPIŃSKI A., MIKOSZ R. 2003 – Ustawa Prawo geologiczne i górnicze. Komentarz, Warszawa,
 SCHWARZ H. 2013 – Prawo geologiczne i górnicze. Komentarz. Tom I, art. 1–103, Wrocław,
 USTAWA, 1960 – Ustawa z dnia 16.11.1960 r. o prawie geologicznym. Dz.U. 1960 nr 52 poz. 303, ze zm.
 USTAWA, 1994 – Ustawa z dnia 4.02.1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze. Dz.U. 2005 nr 228 poz. 1947, t.j. ze zm.
 USTAWA, 2011 – Ustawa z dnia 9.06.2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze. Dz.U. 2024 poz. 1290, t.j. ze zm.

Praca wpłynęła do redakcji 30.07.2025 r.
 Akceptowano do druku 8.10.2025 r.